

Kalina Anna Skłodowska-Antonowicz

ZE ZBIORÓW
Czasopisma i Ryszarda
Mackiewiczów
L. dz. _____ Nr. _____

87-100, Toruń,

Ż y c i o r y s

Urodziłam się 18 marca 1923 r. w majątku Towianki pow. Kiejdany na Litwie.

Ojciec mój, Stanisław Skłodowski, artysta rzeźbiarz, ochotnik legionista / I Pułk Ułanów Krechowieckich/, odznaczony Krzyżem Walecznych za wojnę z bolszewikami. Pradziadek Dionizy Skłodowski brał udział w Powstaniu Styczniowym.

Początkowo uczyłam się w domu, gdyż nie było polskiej szkoły podstawowej. Za nieposyłanie dzieci do litewskiej szkoły, ojciec był kilkakrotnie pozywany do sądu.

Ukończyłam Prywatne Gimnazjum Polskie im. Adama Mickiewicza w Kownie. Byłam w tajnym harcerstwie. Latem 1939 r. zostałam wydelegowana wraz z kilkoma koleżankami na szkoleniowy obóz harcerski dla Polaków z zagranicy do Polski / Janowa Dolina woj. Łuck - Komendantką obozu była dh Wilkówna. Obóz wizytowały dh Daszkiewiczowa i dh Staniszkisowa /

Do domu na Litwę wróciłam 22.VIII.1939 r. Wybuchła wojna. Wkrótce zaczęli napływać na Litwę internowani żołnierze i cywili uchodźcy z Polski. Harcerki zostały zmobilizowane do niesienia pomocy uchodźcom. Zaraz po lekcjach udawałyśmy się do zorganizowanej przez PCK stołówki przy ul. Kiejskiej, gdzie pomagałyśmy przy podawaniu posiłków obiadowych, a następnie przygotowywałyśmy kanapki na kolację.

Tymczasem chłopcy- harcerze, w tym mój brat Zbyszek, organizowali ucieczki internowanych z obozów i przyprowadzali do Kowna, gdzie byli rozlokowywani w polskich rodzinach.

W czerwcu 1941 r. po zdaniu przyspieszonej matury, a zaraz potem po wkroczeniu Niemców, wyjechałam na wieś do miejscowości Urniaże k/ Datnowo gdzie na polecenie mego brata Zbyszka prowadziłam kurs sanitarny w grupie 10 dziewcząt do października 1941 r. Miały to być przyszłe sanitariuszki w oddziałach partyzanckich.

W listopadzie 1941 r. zostałam zaangażowana przez polską rodzinę Baniewiczów do tajnego nauczania dwóch chłopców w miejscowości Dąbowo, pow. Wilkomierz. Uczyłam ich przez trzy lata i przerobiłam program 3-ich klas gimnazjalnych. W czasie wakacji, które wtedy tam trwały od czerwca do listopada pracowałam fizycznie w tymże gospodarstwie: gotowałam, doilałam krowy, karmiłam świnie i wykonywałam wszystkie prace gospodarskie w czasie od 5-ej rano do 22-ej wieczorem.

Na przełomie stycznia i lutego 1942 r. w Wilnie został aresztowany

Publikacja po podaniu źródła. Pdp

100-100000
JAN 10 1964
FBI - MEMPHIS

mój brat Zbyszek, Torturowany na Gestapo nie wydał nikogo. W czerwcu tegoż roku został rozstrzelany na Ponarach w Wilnie.

Gdzieś w marcu 1942 r. przybył do Dębowa Mieczysław Bystram ps. "Natan" ówczesny Komendant AK na Litwę./Wtedy o tym nie wiedziałam/. Poprosił mnie o chwilę rozmowy. Wyszliśmy do ogrodu. Mówił o moim bohaterskim bracie. Potem bez chwili wahania złożyłam przysięgę Armii Krajowej.

Zapytałam, co mogę robić w mojej sytuacji nie mogąc się poruszać w terenie. Miałam więc na razie przyjmować pocztę od łącznika, który poda hasło, a następnie inny łącznik będzie ją odbierał. Natomiast w przyszłości miałam być skierowana jako sanitariuszka do Oddziału na Wileńszczyźnie.

Jednakże w praktyce moje obowiązki trochę się rozszerzyły, a mianowicie do poczty doszła jeszcze broń, którą przechowywałam w chlewie dla świń, polecenia wywiadowcze, a także raz dostarczenie poczty osobście do punktu oddalonego o 10 km. Odległość tę udało mi się pokonać konno w niedzielę rano pod pozorem pójścia do kościoła /5 km/

Wiosną 1944 r. oczekiwałam na rozkaz wyruszenia do partyzantki do Oddziału "Szczerbca" Rozkaz nie dotarł.

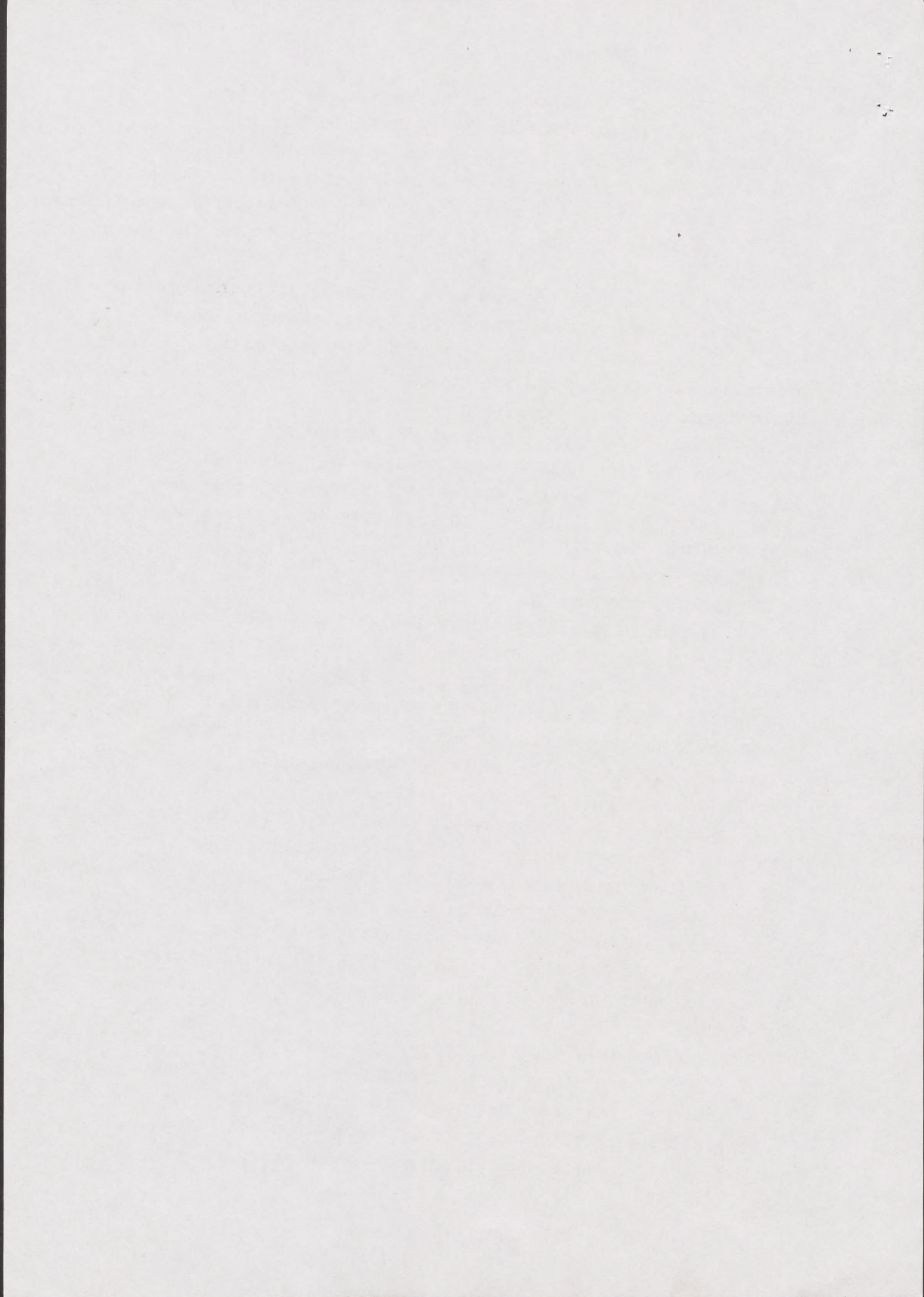
W sierpniu 1944 r. opuściłam Dębowo i zostałam zaangażowana do majątku / wóczas "sowchozu" Żejmy w pow. Kiejdany/ w charakterze kierownika magazynów zbożowych i paliwowych przez dyrektora mgr inż. Władysława Urniaża - żołnierza Armii Krajowej. Tutaj udało mi się tylko jedna akcja przekazania na potrzeby AK ponad tony zboża. Później wszystko zostało zważone i było to już niemożliwe, tym bardziej że dyr. Urniaż został aresztowany i wywieziony do łagrów.

W marcu 1945 r. zapisałam się na wyjazd do Polski. Mimo szykan i zastraszania przez ówczesną milicję, udało mi się wraz z matką i mężem dotrzeć do Torunia w listopadzie 1945 r. W styczniu 1946 r. rozpoczęłam studia na UMK na polonistycę, które ukończyłam w grudniu 1950

Jeszcze w czasie studiów pracowałam rok jako z-ca asytenta przy katedrze Języka Polskiego / 1.IX.47 - 31.VIII.48 /, potem postawiono mi warunek wstąpienia do partii, który odrzuciłam i zostałam zwolniona z pracy.

Od 17.VII.1948 - 31.XII. 1975 r. pracowałam najpierw w Dziale Etnograficznym Muzeum Miejskiego w Toruniu, następnie w Muzeum Etnograficznym, którego dyrektorem była prof. dr Maria Znamierowska-Prüfferowa.

Po przejściu na emeryturę prof. Prüfferowej w roku 1974, na skutek szykan partyjnego następcy, zrezygnowałam z pracy w Muzeum Etnograficznym

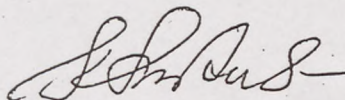

nym / był to dla mnie wielki dramat, gdyż muzeum to współtworzyłam niemal od samego początku/ i od 2.I.1976 r. przyjąłam pracę w Muzeum Okręgowym w Toruniu na stanowisku Kierownika Działu Naukowo-Oświatowego, które to obowiązki pełniłam do wcześniejszego przejścia na emeryturę /choroba matki/ 1.IV.1982 r. Po śmierci matki ponownie podjęłam pracę w Muzeum Okręgowym w niepełnym wymiarze godzin i i pracuję tu do dziś.

Za pracę w konspiracji zostałam odznaczona przez rząd w Londynie Krzyżem Armii Krajowej - legit. nr 28173 oraz trzykrotnie Medalem Wojska - leg. nr 31474.

W Fundacji "Archiwum Pomorskie Armii Krajowej" pracuję społecznie od 9 marca 1990r. /Fundacja powstała 14 lutego 1990 r./ Prowadzę tutaj Dział Muzealny, organizuję wystawy, plansze okolicznościowe, współpracuję z innymi muzeami np. przygotowanie zestawu materiałów o AK na Pomorzu na wystawę ogólnopolską w Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie z okazji 50- lecia przemianowania ZWZ na Armię Krajową, wysyłam materiały do Muzeum Armii Krajowej w Orchard Lake /USA/ i in.

Poza tym wykonuję różne zadania w Fundacji w zależności od potrzeby na miarę moich umiejętności i możliwości czasowych.

Kalina Skłodowska-Antonowicz

Toruń, 10 października 1993 r.

